



Geografie světových měst – seminář ze zeměpisu

Města v současném světě koncentrují nejen obyvatelstvo a pracovní příležitosti, ale zároveň většinu důležitých aktivit, setkání, kontaktů, informací a rozhodnutí. Více než 50 procent světového obyvatelstva žije v urbanizovaných oblastech, odhadem dalších 10–15 procent žije městským způsobem života v dosahu města (dojížděková zóna, rural-urban kontinuum, městský stín atp.). Kolik důležitých aktivit a rozhodnutí se odehrává ve městech? Možná 90 %, možná ještě více. Nabídněte svým studentům na gymnáziu atraktivní téma výběrového semináře z geografie světových měst!

Vždyť seminář ze zeměpisu nemusí pokrývat celý rozsah zeměpisných vědomostí nebo být jen „nalejvárnou“ před maturitou. V praxi se mi nejvíce osvědčilo vypsát městský seminář pro studenty předposledního ročníku gymnázia. Na většině škol zeměpis v těchto ročnících mizí z povinného základu a atraktivní seminář pomůže udržet studenty u geografie. Téměř všichni studenti semináře o městech se pravidelně přihlásili do semináře i v maturitním roce.

Dvojhodinový seminář lze rozdělit na tematický úvod a regionální část. V první hodině můžete formou diskuse, práce v malých skupinách nebo krátkého testu osvěžit znalosti např. z geografie dopravy, zabývat se městy jako uzly dopravní sítě, problémy jednotlivých druhů dopravy nebo hierarchií letišť ve světě. Druhá hodina je věnována vybranému městu. Mezi tématy se může objevovat téměř celý rozsah geografických disciplín

a výběrem vhodného příkladu z českých nebo světových měst se můžete pokusit propojit obecnou a regionální geografii (viz tabulka). Cílem semináře může být i získání prvotních dovedností s prací s cizojazyčným textem, zdroji dat a využití znalostí ze slohu pro literární počiny v odborném jazyce ve formě krátkých seminárních prací. Studenti připravují samostatně nebo ve skupinách v druhém pololetí prezentace svých prací a podílejí se i na přípravě většiny hodin o vybraných městech.

Výhodou současného učitele zeměpisu je značná zcestovalost studentů, zvláště těch, kteří se hlásí do zeměpisného semináře. Z toho pramení i jejich přirozený zájem o výuku a téměř samovolný průběh diskuse studentů mezi sebou. Role učitele je v tomto případě ideální – poslouchá a dozvídá se nové věci od svých studentů.

Tabulka: Vhodné kombinace témat a příkladů měst

Příklad města	Námět tematické části semináře
Babylon	Vznik měst
Benátky	Cestovní ruch
Rotterdam	Mezinárodní lodní doprava
Los Angeles	Zemětřesení ve městě
Brasília	Města na zelené louce, architektura a urbanismus
Chicago	Etnická struktura obyvatelstva
Glasgow	Růst a úpadek průmyslových oblastí
Tokio	Vymezení urbanizovaných oblastí
Frankfurt	Hierarchie dopravních uzlů
Singapur	Mezinárodní obchod

Příklad úkolu v geografickém semináři



Kompaktní a rozptýlená suburbanní zástavba v Praze-Satalicích a Příšimasech u Úval. Foto: uniga.cz a Martin Ouředníček

Diskutujte důsledky suburbanní výstavby pro krajinu a architekturu poměšřované krajiny. Je lépe budovat kompaktní sateletní městečka (obr. vlevo), nebo domky uprostřed pšeničného pole (obr. vpravo)? Jaké kladné a záporné vlivy má příchod nových obyvatel a nárůst nových domů pro suburbanizované obce v zázemí našich největších měst? Diskutujte nové jevy a problémy spojené se suburbanizací. Pokuste se zaměřit například na tato témata:

Soužití starých a nových obyvatel obce
Využívání hromadné a individuální dopravy
Obslužnost území technickou a sociální infrastrukturou
Oživení a omlazení, nebo sociální polarizace vesnice?
Jsou suburbia anonymní a separovaná?

Martin Ouředníček, PřF UK v Praze
slamak@natur.cuni.cz



Pořadí evropských měst a aglomerací

Pořadí	Město	Počet obyvatel 2006
1	Moskva	10 472 629
2	Istanbul	10 034 830
3	Londýn	7 489 022
4	Sankt Petěrburg	4 014 710
5	Berlín	3 378 275
6	Madrid	3 146 804
7	Řím	2 561 181
8	Kyjev	2 491 404
9	Paříž	2 141 839
10	Bukurešť	1 862 930
11	Minsk	1 747 482
12	Hamburk	1 743 891
13	Budapešť	1 700 019
14	Varšava	1 634 441
15	Barcelona	1 591 485
16	Vídeň	1 570 976
17	Charkov	1 421 205
18	Milán	1 316 218
19	Nižnij Novgorod	1 275 318
20	Mnichov	1 272 179
21	Stockholm	1 260 712
22	Praha	1 168 374
23	Sofie	1 166 143
24	Samara	1 127 228
25	Bělehrad	1 113 589
26	Kazaň	1 104 802
27	Kodaň	1 091 978
28	Rostov na Donu	1 076 897
29	Brusel	1 031 925
30	Dublin	1 030 431

Zdroj: World Gazetteer, 2006

Pořadí	Agglomerace	Počet obyvatel 2006
1	Moskva	14 520 800
2	Londýn	12 524 316
3	Istanbul	11 912 511
4	Rhein-Ruhr (Porúří)	11 793 829
5	Paříž	11 633 822
6	Randstad	6 595 393
7	Madrid	6 070 754
8	Barcelona	4 864 007
9	Sankt Petěrburg	4 853 240
10	Milán	4 282 280
11	Manchester-Liverpool	4 189 154
12	Berlín	4 010 470
13	Neapol	3 803 753
14	Atény	3 776 370
15	Řím	3 695 467
16	Hamburk	3 277 237
17	Birmingham	3 240 327
18	Rhein-Main	3 112 627
19	Kyjev	3 007 197
20	Lisabon	2 616 078
21	Katovice (Horní Slezsko)	2 579 084
22	Budapešť	2 578 549
23	Kodaň-Malmö	2 370 350
24	Stuttgart	2 343 288
25	Mnichov	2 326 465
26	Varšava	2 244 720
27	Bukurešť	2 223 644
28	Alma*	2 125 062
29	Brusel	2 110 493
30	Vídeň	2 074 527
49	Praha	1 428 752
102	Ostrava	697 750

*Alma = Cáchy, Lutych, Maastricht a dalších 29 měst

Zdroj: World Gazetteer, 2006

Rozhledna



Představte svoje školní projekty na stránkách Geografických rozhledů!

V 16. ročníku Geografických rozhledů (2006–2007) bychom rádi nabídli našim čtenářům vaše zkušenosti se zajímavými školními projekty zaměřenými na zkvalitňování životního prostředí v obci či regionu a na podíl žáků/studentů při rozvoji obce. Za zvláště cenné a inspirativní považujeme integrované projekty, v nichž se uplatňuje více vyučovacích předmětů, spolu se zeměpisem především dějepis, přírodovědné předměty, výtvarná výchova a cizí jazyky.

Řada škol již přispívá aktivitami svých žáků k lepšímu vztahu občanů k přírodě, k zvelebování obecních prostor na venkově a ve městě, k ochraně drobných památek, k odpovědnějšímu rozhodování v krajině ve prospěch udržitelného rozvoje. Také vliv

školy na kvalitu sociálního prostředí v místním regionu se začíná objevovat. Školy se například zapojují do akcí Místní agentury 21: účastní se aktivit pro Zdravé město, pomáhají při péči o znevýhodněné občany, starají se o veřejná prostranství (park, okolí pomníku, nábřeží), proměňují školní zahradu ve společenské středisko pro volný čas a zapojují se do ochrannářských aktivit v obci.

Napište nám na adresu geografickerozhledy@kartografie.cz.

Domluvíme se o formě a rozsahu vašeho příspěvku.

Neváhejte a podělte se s kolegy z ostatních škol o své zkušenosti.

Napište co nejdříve.

Redakce

Řešení úkolu z minulého čísla:

Bastia – zeměpisná délka 9°28'45'' v. d.

Rozdíl od 15° v. d. (střední poledník pro středoevropský čas) 5°31'15'' obloukové míry, což je 22 min 5 s

Místní pravý sluneční čas je 17:00 h.

Místní střední sluneční čas je 17 h 0 min 53 s (pravé poledne nastává tento den 12 h 00 min 53 s středního slunečního času).

Středoevropský čas (pásmový) je 17 h 22 min 58 s

Středoevropský letní (smluvní) čas je 18 h 22 m 58 s

Odpověď: Mechanické hodiny mají ukazovat **18 h 22 m 58 s**

Správně odpověděly a ceny z nakladatelství Kartografie Praha, a. s., a NČGS obdrželi Vendula Kramerová a Pavlína Wolfová